

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GDQP&AN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂY BẮC

Phan Văn Tiền
Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc có nhiệm vụ đào tạo môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên 03 tỉnh Sơn La, Điện Biên và Lai Châu. Sau gần 20 năm đi vào hoạt động phát triển với nhiều thành tích đáng khích lệ. Tuy nhiên, bên cạnh những thành công đó vẫn tồn tại một số vấn đề về chất lượng giáo dục cho sinh viên khi tham gia học tập và rèn luyện môn giáo dục quốc phòng và an tại Trung tâm. Từ vấn đề khó khăn trên cần phải đặt ra các giải pháp nâng cao chất lượng một cách nghiêm túc hơn nữa, nhằm góp phần đào tạo thế hệ trẻ phát triển toàn diện, đáp ứng nhu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Từ khoá: Chất lượng, giáo dục quốc phòng và an ninh, sinh viên.

SOLUTIONS TO IMPROVE THE QUALITY OF NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION COURSES FOR STUDENTS AT THE NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTER OF TAY BAC UNIVERSITY

Phan Van Tien
Tay Bac University

Abstract: TayBac University's Center for National Defense and Security Education is responsible for training the subject of National Defense and Security Education for students from the three provinces of Son La, Dien Bien and Lai Chau. After nearly 20 years of operation, it has developed with many encouraging achievements. However, besides those successes, there are still some problems regarding the quality of education for students when participating in studying and practicing national defense and security education at the Center. From the above difficulties, it is necessary to propose solutions to improve the quality more seriously, in order to contribute to training the young generation to develop comprehensively, meeting the needs of building and protecting the Fatherland in the new situation.

Keywords: Quality, national defense and security education, students.

Nhận bài: 14/05/2025

Phản biện: 04/06/2025

Duyệt đăng: 07/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Công tác giáo dục quốc phòng và an ninh có vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức, trách nhiệm của sinh viên đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; trực tiếp góp phần vào việc củng cố và xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân. Trong giai đoạn cách mạng mới, với nhiều vấn đề leo thang quân sự và phức tạp của xã hội đang diễn ra trên thế giới nói chung và khu vực nói riêng, chính vì vậy, việc nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác này càng trở nên cấp thiết. Theo Nghị định 116/NĐ-CP ngày 10/7/2007 của Chính phủ về quốc phòng và an ninh cũng đã chỉ rõ: “Giáo dục quốc phòng và an ninh là bộ phận của nền giáo dục quốc dân, một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân; là môn học chính khoá trong chương trình giáo dục và đào tạo trung học phổ thông đến đại học và các trường chính trị, hành chính, đoàn thể”.

Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh

Trường Đại học Tây Bắc là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta đối với chiến lược phát triển nguồn nhân lực của vùng núi phía tây bắc của Tổ quốc, với nhiệm vụ: giáo dục cho sinh viên tư tưởng vững vàng, lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, niềm tự hào và sự trân trọng đối với truyền thống của dân tộc; trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về quốc phòng và an ninh với những kỹ năng quân sự cần thiết, để sinh viên nhận thức đầy đủ hơn về quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện thực tiễn vùng núi phía Bắc nói riêng và cả nước nói chung.

Trải qua gần 20 năm thành lập và phát triển Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc đã đạt được nhiều thành tích về giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tích đã đạt được, chất lượng giáo dục môn quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm vẫn chưa thực sự cao (thể hiện ở bảng kết quả). Chính vì vậy, việc đề ra các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng

môn học giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc, với mong muốn tìm ra các giải pháp hiệu quả cao hơn nữa để giải quyết bài toán nêu ra ở trên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên

Trong những năm qua, công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc đã đạt được những thành tựu to lớn về nhiều mặt: Trung tâm đã quán triệt sâu sắc và cụ thể hóa các Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, Nghị định của Chính phủ, thường xuyên bám sát sự chỉ đạo của Bộ Quốc phòng; Bộ Giáo dục và Đào tạo; Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh mà trực tiếp là Trường Đại học Tây Bắc để xây dựng nội dung, chương trình, đề cương môn học đúng quy định, sát với tình hình thực tiễn của đơn vị và không

ngừng đổi mới, nâng cao chất lượng giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Đến nay, Trung tâm có 18 cán bộ, giảng viên, trong đó có 04 sỹ quan biệt phái của Học viện Biên Phòng. Hiện nay, hệ thống cơ sở vật chất đảm bảo, phục vụ cho người học của Trung tâm gồm giảng đường, hội trường, ký túc xá sinh viên; Khu thao trường kỹ chiến thuật, nhà kho quân khí, quân trang. Trung tâm có khả năng tổ chức học tập tập trung cho mỗi khóa khoảng 500 sinh viên. Ngoài việc được trang bị các kiến thức, kỹ năng quân sự, sinh viên về học tập và rèn luyện tại Trung tâm còn trực tiếp được rèn luyện, trải nghiệm trong môi trường quân sự với 11 chế độ trong ngày và 3 chế độ trong tuần. Đây là điều kiện, cơ sở quan trọng để sinh viên hình thành nhân cách, tính tổ chức, tính kỷ luật, đảm bảo phát triển toàn diện.

Tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân nên chất lượng giáo dục của môn quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm vẫn còn chưa cao:

Bảng 1: Kết quả học tập của sinh viên học môn quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc trong năm học 2023-2024

TT	KHÓA	TỔNG SỐ	XẾP LOẠI KẾT QUẢ			
			Giỏi (%)	khá	Trung bình	Không đạt
1	K67 TB	369	6 (1.6%)	174 (47.2%)	185 (50.1%)	4 (1%)
2	K68 TB	205	4 (1.9%)	105 (51.2%)	93 (45,4%)	3 (1.5%)
3	K69 TB	354	24 (6.7%)	105 (29.7%)	218 (61.6%)	7 (2%)
Tổng	928	34 (3.7%)	384 (41.4%)	496 (53.4%)	14 (1.5%)	
Ghi chú: Điểm được tính trung bình của 4 học phần (điểm trung bình của một trong 4 học phần <5 điểm thì không đạt)						

Nguồn: Báo cáo kết quả học tập của Ban Đào tạo và Quản lý sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc năm học 2023-2024

2.2. Nguyên nhân của thành tựu và hạn chế

Một số nguyên nhân của thành tựu: Một là, có sự quan tâm sâu sát của Ban Giám đốc, sự chia sẻ giúp đỡ của cả hệ thống chính trị nhà trường và các phòng, khoa. Hai là, thiết chế, điều kiện cơ bản bảo đảm cho bộ môn giáo dục quốc phòng và an ninh được hoàn thiện và nâng cấp từng bước. Ba là, sự ổn định chính trị và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước đã và đang tạo điều kiện thực tiễn thuận lợi cho môn giáo dục quốc phòng và an ninh trong bối cảnh mới.

Một số nguyên nhân của hạn chế: Thứ nhất, chỉ đạo tổ chức, thực hiện giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên vẫn còn nhiều bị động. Thứ

hai, điều kiện bảo đảm chưa đáp ứng yêu cầu mà các chủ trương, nhiệm vụ của môn giáo dục quốc phòng và an ninh trong bối cảnh mới. Thứ ba, đội ngũ cán bộ, giảng viên còn thiếu so với nhu cầu, một số giảng viên chất lượng chưa cao. Thứ tư, tác động của mặt trái cơ chế kinh tế thị trường đã và đang tác động đến mọi tầng lớp, mọi hoạt động của xã hội, trong đó có chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh trong hệ thống giáo dục quốc dân

2.3. Một số giải pháp nâng cao chất lượng môn giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc

Nguyên tắc đề xuất giải pháp

Để đảm bảo các giải pháp đạt hiệu quả ứng dụng vào thực tiễn của Trung tâm cao, trước hết chúng ta phải tuân thủ một số nguyên tắc sau:

Thứ nhất, nguyên tắc đảm bảo tính mục tiêu, trước hết, môn giáo dục quốc phòng và an ninh phải hướng vào việc nâng cao ý thức bảo vệ Tổ quốc, tinh thần yêu nước, tinh thần cảnh giác cách mạng trong giai đoạn mới, nhằm đáp ứng hai nhiệm vụ chiến lược của đất nước xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kì mới.

Thứ hai, nguyên tắc đảm bảo tính thực tiễn, các giải pháp đề ra phải căn cứ vào tình hình thực tiễn của môn học và điều kiện Trung tâm để áp dụng, không mang tính rập khuôn, máy móc.

Thứ ba, nguyên tắc đảm bảo tính hiệu quả, các giải pháp phải mang tính khoa học cao, các biện pháp phải gắn bó, đồng bộ với nhau tạo ra mối liên hệ tác động lẫn nhau đảm bảo tính toàn vẹn của quá trình giáo dục, huấn luyện để phát triển nhân cách toàn vẹn của học viên.

Thứ tư, nguyên tắc đảm bảo tính khả thi, các giải pháp đề ra phải căn cứ vào tình hình thực tiễn của Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc để áp dụng, bao gồm: đội ngũ giảng viên, đội ngũ cán bộ quản lý, điều kiện cơ sở vật chất, thái độ trách nhiệm của cả hệ thống chính trị nhà trường và Trung tâm, tính tích cực chủ động của sinh viên... là cơ sở bảo đảm tính khả thi của các giải pháp.

Nâng cao chất lượng môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh (QP-AN) tại Trung tâm Giáo dục QP-AN, Trường Đại học Tây Bắc là nhiệm vụ quan trọng nhằm đáp ứng yêu cầu giáo dục toàn diện cho sinh viên. Trên cơ sở các nguyên tắc triển khai giải pháp, việc cải tiến cần được thực hiện đồng bộ ở nhiều phương diện, trong đó nổi bật là bốn giải pháp trọng tâm.

Thứ nhất, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên đóng vai trò then chốt, quyết định hiệu quả giảng dạy trước mắt và lâu dài. Trung tâm cần chủ động hoàn thiện cơ cấu tổ chức, chú trọng phát triển giảng viên cơ hữu phù hợp với thực tiễn. Công tác tuyển chọn, tập huấn, đào tạo, bồi dưỡng cần được đẩy mạnh, tập trung vào việc nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực sư phạm như thiết kế bài giảng, truyền đạt, xử lý tình huống,... Đồng thời, cần tổ chức định kỳ hội giảng, thi giảng viên giỏi, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin,

ngoại ngữ và cập nhật kiến thức mới. Cơ quan chức năng cũng cần có cơ chế đãi ngộ phù hợp để đội ngũ cán bộ yên tâm công tác, phát triển chuyên môn.

Thứ hai, đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học. Do đặc thù khô cứng, dễ gây nhàm chán, Trung tâm cần điều chỉnh chương trình linh hoạt, phù hợp với tình hình thực tiễn và đặc điểm sinh viên. Việc đổi mới không chỉ dừng ở nội dung, mà còn phải thay đổi cách thức truyền đạt, tăng tính tương tác, đối thoại trong lớp học. Ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy, xây dựng giáo án điện tử, mô phỏng các tình huống chiến thuật, kỹ thuật, bổ sung tư liệu trực quan sẽ giúp bài giảng sinh động, hấp dẫn hơn. Ngoài ra, cần tổ chức các hoạt động ngoại khóa gắn học với hành như tham quan, sinh hoạt truyền thống, hoạt động thể thao, góp phần nâng cao tính thực tiễn và hiệu quả tiếp thu kiến thức.

Thứ ba, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy – học. Hiện nay, cơ sở hạ tầng của Trung tâm còn thiếu thốn, xuống cấp, chưa đáp ứng yêu cầu học tập. Dù đã có những nỗ lực đầu tư từ nhiều nguồn lực, Trung tâm vẫn còn thiếu khu sinh hoạt, vui chơi, thao trường, bãi tập đạt chuẩn, phòng học chuyên dùng và mô hình học cụ phục vụ giảng dạy. Việc hiện đại hóa hệ thống cơ sở vật chất là điều kiện thiết yếu để nâng cao chất lượng đào tạo.

Thứ tư, phát huy tính tích cực, chủ động của sinh viên trong học tập. Sinh viên là chủ thể trung tâm của quá trình lĩnh hội tri thức, cần được khơi dậy tinh thần yêu nước, ý thức bảo vệ Tổ quốc. Các giảng viên cần làm tốt công tác tư tưởng, tuyên truyền, tổ chức thi đua học tập, tạo động lực tích cực cho sinh viên. Trung tâm cũng cần duy trì việc thu thập phản hồi từ sinh viên và các đơn vị liên kết để điều chỉnh hoạt động giảng dạy, đáp ứng tốt hơn yêu cầu thực tiễn.

Những giải pháp nêu trên là định hướng thiết thực, khả thi, góp phần từng bước nâng cao chất lượng môn học QP-AN tại Trung tâm, đáp ứng tốt mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực toàn diện cho đất nước. Sau khi áp dụng các giải pháp trên để nâng cao chất lượng học tập của sinh viên khi học môn quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc, đã có kết quả học tập của 03 khóa học như sau:

Bảng 2: Kết quả học tập của sinh viên học môn quốc phòng và an ninh tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc trong năm học 2024-2025. (Sau thực nghiệm)

TT	KHÓA	TỔNG SỐ	XẾP LOẠI KẾT QUẢ			
			Giỏi (%)	khá	Trung bình	Không đạt
3	K73 TB	398	85 (21.4%)	240 (60.3%)	73 (18.3%)	0 (0%)
4	K74 TB	394	42 (10.7%)	271 (68.6%)	81 (20.6%)	0 (0%)
5	K75 YSL	296	65 (22%)	202 (68.5%)	29 (6%)	0 (0%)
Tổng	1088	192 (17.6%)	713 (65.5%)	183 (16.8%)	0 (0%)	
Ghi chú: Điểm được tính trung bình của 4 học phần (điểm trung bình của một trong 4 học phần <5 điểm thì không đạt)						

Nguồn: Báo cáo kết quả học tập của Ban Đào tạo và Quản lý sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc năm học 2024-2025

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc hiện nay là yêu cầu khách quan và có một vai trò và ý nghĩa rất to lớn trong việc giáo dục và nâng cao ý thức, phẩm chất đạo đức cho sinh viên - thế hệ trẻ, chủ nhân tương lai của vùng núi phía Tây Bắc nói riêng và cả nước nói chung. Trong điều kiện đất nước hội nhập và phát triển, việc nâng cao ý thức, trách nhiệm và hiểu biết về kiến thức quốc phòng và an ninh là một nhiệm vụ thiết

thực hơn bao giờ hết. Nó sẽ giúp cho khối đại đoàn kết toàn dân và sức mạnh dân tộc không ngừng được củng cố và lớn mạnh, đáp ứng yêu cầu của hai nhiệm vụ chiến lược của đất nước là “xây dựng và bảo vệ vững Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa” trong tình hình mới. Để đảm bảo được những mục tiêu giáo dục đó đã hiệu quả cao cho sinh viên các trường về tham gia học tập tại Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc thì việc áp dụng các giải pháp và tác giả nêu trên là một biện pháp thiết thực và hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo kết quả học tập của Ban Đào tạo và Quản lý sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Tây Bắc năm học 2023-2024, Năm học 2024-2025.
2. Chỉ thị số 12/CT/TW ngày 03/5/2007 Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương ban hành về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong tình hình mới, Hà Nội 2007.
3. Giáo trình giáo dục quốc phòng và an ninh, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội 2013.
4. Luật giáo dục quốc phòng và an ninh, Hà Nội, 2013.
5. Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc Ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học.
6. Thông tư liên tịch số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐTĐBXH ngày 05/11/2015 về quy định tổ chức, hoạt động của Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh; Liên kết giáo dục quốc phòng và an ninh của các trường cao đẳng, cơ sở giáo dục đại học.